

Relacions particulars - Josep Maria Espinàs

Ens els últims cinquanta anys, Josep Maria Espinàs (Barcelona, 1927) ha publicat desenes de llibres en tots els gèneres, tot i que és conegut sobretot pels llibres de viatges. També ha estat periodista, caminador, cantant, guionista i autor de l'himne del Barça. El seu últim llibre, *Relacions particulars*, aplega els retrats de sis escriptors.

Sigui per voluntat de servei, per modèstia o per opció vital, els textos d'Espinàs no s'allunyen gaire de la realitat, ja que giren a l'entorn de "coses vistes" amb l'èmfasi posat en les relacions socials. Així, no és estrany que en un llibre sobre escriptors el que prevalgui siguin les distàncies curtes, l'experiència compartida i no pas la lectura en solitari: la primera i l'última vegada que es van veure, algun fragment epistolar, la descripció d'un tret aparentment anecdòtic però significatiu, que pot ajudar el lector a situar la persona, de vegades oculta sota la màscara de l'autor. De vegades, aquest detall significatiu pot ser útil per entendre la causa i el funcionament de la màscara. En altres, pot fer comprensible l'obra, l'època o el país en què va ser escrita.

Salvador Espriu i J.V. Foix es mostren humans i tibats alhora. Per conèixer Espriu, pot ser útil recordar que invertia una hora a afaitar-se. Per acostar-nos a Foix, Espinàs recorda que fins i tot el nombre de bombons que podien ingerir els convidats a casa seva estava predeterminat per l'amfitrió. Són dos autors continguts, tan obsedits per la seva obra com per la seva imatge pública.

Josep Maria de Sagarra i Josep Pla, dos homes més excessius, són tractats d'una manera molt diferent. Espinàs es mostra condescendent amb Sagarra, però critica Pla per descriure una ciutat sense baixar del taxi. Dels sis retrats, el de Pla és el que inclou més clars-obscurs.

Els dos escriptors en castellà del llibre són Miguel Delibes i Camilo José Cela. El primer va ser involuntàriament decisiu en la resolució d'Espinàs d'escriure en català. Pel que fa a Cela, company de caminades, l'autor el troba imaginatiu. Fa l'efecte, però, que la manca de fidelitat en la descripció de la realitat, que en Pla sembla un defecte imperdonable, en Cela es tolera com un aspecte de la seva personalitat pintoresca.

Als seus llibres de viatges, Espinàs hi inclou retrats de personatges més aviat

anònims, que poden arribar a confondre's amb el paisatge. A *Relacions particulars*, aquesta capacitat d'observació, aplicada a escriptors de referència, es revela d'una gran eficàcia: una vegada humanitzats, els escriptors es transcendeixen a si mateixos. Espinàs els presenta tal com els veu ell, no pas tal com ells s'han modelat. Els telegrams que envia Cela, la dentadura extraïble de Pla, la tossuderia recitativa de Foix completen la imatge, per força incompleta, que ells es van entestar a transmetre.